

Concept Kaderbrief 2020 en volgende jaren

Geacht College,

Voor u ligt de kaderbrief van Ferm Werk over de beleidsvoornemens en de financiële vertaling daarvan vanaf 2020. Deze kaderbrief is de aanzet voor de begroting van Ferm Werk. Bij het opstellen ervan hebben wij macro-economische voorspellingen van het Centraal Plan Bureau, De Nederlandsche Bank en het Centraal Bureau voor de Statistiek zoveel als mogelijk vertaald naar hun effecten voor het werkgebied én de sector van Ferm Werk.

Inleiding – waarom een kaderbrief

Het aanbieden van een kaderbrief volgt uit de verplichting voor een gemeenschappelijke regeling om de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten toe te zenden (art. 34b Wgr). Wij laten het echter niet bij toezenden alleen. Ferm Werk wil de raden namelijk nadrukkelijk uitnodigen om op deze kaderbrief te reageren. Daarmee betrekken wij u en uw raad in een zeer vroeg stadium bij beleidsvoornemens en de financiële vertaling daarvan. Dat doen we vanuit de gedachte dat Ferm Werk van en voor de gemeenten is.

Met het vroege moment van deze brief beogen wij om de colleges en vooral ook de raden van de deelnemende gemeenten tijdig in positie te brengen om te spreken over het beleid op het terrein van Werk, Inkomen en Participatie en hun wensen nog voor de productie van de begroting kenbaar te maken. Zo ontstaat er een betere democratische legitimering voor de uitvoering van het beleid van Ferm Werk. Anderzijds is er door het prille moment van de kaderbrief meer onzekerheid over de aannames en voorspellingen die het uitgangspunt vormen voor beleid. Desondanks laten wij de inbreng en invloed van de raden op het beleid prevaleren.

Globaal proces

De kaderbrief past binnen de beleidscyclus van de gemeenten én binnen die van Ferm Werk. Bij het interne productieproces zijn alle gremia betrokken. Het management, de raad van commissarissen, het dagelijks en het algemeen bestuur bespreken de keuzes en dilemma's en bouwen zo mee aan deze brief. Daarbij toetst met name het algemeen bestuur in hoeverre de uitgangspunten van de verschillende collegeprogramma's herkenbaar terug te vinden zijn in deze brief. Op het moment dat deze brief aan u aangeboden wordt, is dat interne productieproces afgerond en worden colleges en raden in de gelegenheid gesteld hierop te reageren.

De reacties vanuit de gemeenten op de kaderbrief worden betrokken bij het opstellen van de (meerjaren) ontwerpbegroting die eenzelfde proces ondergaat als hiervoor beschreven. Ook daar toetst het algemeen bestuur van Ferm Werk in hoeverre de reacties zijn verwerkt in de ontwerpbegroting. Die wordt vervolgens aan de raden aangeboden voor het uitbrengen van een zienswijze die weer wordt betrokken bij het opstellen van de definitieve (meerjaren) beleidsbegroting. Deze definitieve begroting wordt door het algemeen bestuur van Ferm Werk vastgesteld en dient te worden opgenomen in de gemeentelijke begrotingen.

Uitgangspunten

Missie en drijfveren

Centraal in de aanpak van Ferm Werk staat maatwerk: er is niet één uniforme aanpak die voor elke werkzoekende of werkgever hetzelfde resultaat oplevert. Wij staan voor een inclusieve arbeidsmarkt waar alle inwoners, ongeacht hun "etiket", naar vermogen duurzaam meedoen in de samenleving. Een succesvolle werkgeversdienstverlening is daarbij één van de pijlers van de Participatiewet en daarmee ook van Ferm Werk.

Onze missie

De missie van Ferm Werk is het bevorderen van en ondersteunen bij arbeidsinschakeling én het bevorderen van de maatschappelijke participatie van alle inwoners van de vier gemeenten die hierop zijn aangewezen, naar vermogen van de individuele inwoner en bij voorkeur in de vorm van werk en het conform de wet verzorgen van uitkeringen voor inwoners die deze behoeven.

Om dat resultaat te bereiken, is het nodig dat we ons realiseren dat (langdurig) langs de kant staan iets met mensen doet. Soms wordt men actief op andere vlakken en laat men het perspectief op werk varen. In het ergste geval gaat het vertrouwen en de wil om actief te zijn helemaal verloren. Om de energie en het zelfvertrouwen weer op gang te krijgen, is verbinding nodig. Hier werken we aan door gesprekken te voeren waarbij het levensverhaal en de context waarin mensen nu leven van groot belang zijn. Van daaruit kan worden gewerkt aan nieuw perspectief.

Verbinden, bezielen en corrigeren (aanspreken) zijn centrale thema's. Dat geldt voor de cultuur binnen de organisatie, maar ook naar cliënten en werkgevers. Daarom zetten wij onze dienstverlening niet alleen normerend in (vanuit de *regels* van de Participatiewet), maar vooral doelgericht. Wij geloven namelijk dat de dwangmatige elementen van de Participatiewet voor deze doelgroep maar een gering effect hebben. Regelmatig en divers contact tussen consulent en cliënt leidt tot bezieling en correctie en heeft zo een positief effect. Contact enkel vanuit de verplichting van de wet is onvoldoende. Wat niet wegneemt dat regels ons wel helpen om daar waar bijsturing nodig is, een steviger koers te varen.

- o *Iedere dag geeft de mogelijkheid het verschil voor mensen te maken;*
- o *Als de uitkomst anders moet zijn, laten we dan ook de dingen anders durven doen;*
- o *Zet wel je ervaring in, maar niet je oordeel. Waar het oordeel begint, stopt de waarneming; als de waarneming stopt, ontnem je mensen kansen. We zijn er ten diepste voor om mensen kansen te geven;*
- o *Ieder contactmoment, ieder gesprek, geeft een kans om iemand trotser te maken en om iemand meer zelfvertrouwen te geven, om het perspectief te laten bloeien.*

Onze drijfveren

Ruimte voor differentiatie

De algemene opdracht van Ferm Werk, ontleend aan de GR Ferm Werk, is het uitvoeren van de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening. Dat doen we vanuit het besef dat we een gemeenschappelijke regeling zijn **van en voor** vier gemeenten. Dit uitgangspunt brengt met zich mee dat de positie voortdurend aan verandering onderhevig is, afhankelijk van de specifieke wensen van de gemeenten. Ook het imago van Ferm Werk is daarmee nimmer een status quo. Ferm Werk wil hierin stabiliteit bereiken door haar expertise telkens maximaal in te zetten om tegemoet te komen aan de verschillende wensen, vraagstukken en doelstellingen van de gemeenten binnen het brede sociaal domein. Integraliteit en samenwerking zijn daarin leidende uitgangspunten.

Ferm Werk wil gemeenten gelegenheid geven om eigen keuzes te maken. De wijze waarop werkgeversnetwerken of sociale netwerken in de gemeenten zijn georganiseerd verschillen immers van elkaar. Ook de vragen van inwoners kunnen onderling van elkaar verschillen. Een differentiatie in dienstverlening is een logische resultante van dat gegeven. In de afgelopen jaren zijn we erin geslaagd om zonder kostenverhogingen differentiatie aan te brengen in de producten en diensten die werden afgenomen. Ferm Werk wil vasthouden aan die keuzemogelijkheid voor gemeenten en differentiatie in dienstverlening. Hierbij past wel de kanttekening dat een te grote differentiatie de meerwaarde van samenwerking kan aantasten en bovendien veel beleidscapaciteit vraagt. Overigens zal ook telkens gekeken worden in hoeverre gemeenten van elkaars initiatieven kunnen profiteren.

De keuzemogelijkheden van gemeenten kunnen daarnaast worden ingeperkt door een ontwikkeling waarbij de arbeidsmarktregio's een dominantere rol krijgen. Het kabinet zinspeelt op maatregelen om deze regio's leidend te laten zijn in onder meer werkgeversdienstverlening en de wijze waarop werkinstrumenten worden ingezet. Deze denkrichting staat overigens haaks op onze ervaring dat voor (duurzame) uitstroom een hecht en lokaal netwerk essentieel is. Op die wijze wordt bovendien de maatschappelijke betrokkenheid van werkgevers versterkt. Deze vorm van betrokkenheid is van groot belang voor duurzame uitstroom.

Koersverschuiving met behoud van het goede

In de afgelopen jaren is Ferm Werk succesvol geweest op het terrein van uitstroom naar werk, het activeren van inwoners en het betrekken van werkgevers hierbij. Deze bestendige koers heeft rust en resultaat opgeleverd.

Niet alle inwoners worden adequaat bediend in het sociale domein. Daar heeft Ferm Werk, net als de partners in het sociaal domein, nog wat te winnen. Geconstateerd kan worden dat door de jaren heen accenten zijn verschoven. Enerzijds omdat de economie en arbeidsmarkt voortdurend veranderen, maar ook omdat Ferm Werk meer aandacht is gaan besteden aan inwoners die nog onvoldoende participeren of werken.

Koersverschuiving

Deze inzet past bij de ambities zoals de vier colleges deze in hun bestuursakkoorden hebben opgenomen. Daar gaan we mee door én zetten we forsere op in. Daarvoor hebben we onze lokale partners nodig en die zullen we dan ook ten volle benutten door ze actief op te zoeken om samen onze (groepen van) inwoners te bedienen en een passend antwoord te vinden voor de vragen die voorliggen.

Een forsere inzet van zowel Ferm Werk als haar partners, heeft gevolgen voor de kosten. Deze gevolgen hebben vanzelfsprekend te maken met de fundamenteel andere aanpak die nodig is om mensen te betrekken die momenteel nog buiten het systeem vallen.

Voortdurend verbeteren

Voor het beter bedienen van inwoners die op ons rekenen, is het wezenlijk dat de betrokken beroepskrachten zich kunnen ontwikkelen. Het is bijvoorbeeld van belang dat er voortdurende intervisie plaatsvindt tussen beroepskrachten zowel binnen Ferm Werk, als met anderen in het sociaal domein.

Integraliteit

Daarnaast is het noodzakelijk om de integrale dienstverlening op onderdelen te versterken. Daarbij zal ook gekeken moeten worden naar de wijze waarop die samenwerking is georganiseerd. Een vraag die daarbij beantwoord wordt is welke zogeheten leefgebieden dichterbij de inwoner georganiseerd moeten worden en welke integraliteit daarbij haalbaar is. Met andere woorden: wat gebeurt door wie in bijvoorbeeld de wijk en wat kan beter centraal en welke samenwerkingsverbanden horen daarbij. Vanzelfsprekend komt dan ook aan de orde in hoeverre de bestaande organisaties en de huidige ordeningen aan herziening toe zijn. Grote structuurwijzigingen worden daarbij overigens niet voorzien.

Tenslotte zal een antwoord moeten worden gevonden op de hindernissen die de verscherpte wetgeving op het gebied van privacy opwerpt bij de samenwerking binnen het sociaal domein, met name ten aanzien van gegevensuitwisseling.

Macro-economische voorspellingen

De afgelopen jaren heeft Nederland te maken gehad met een aanzienlijk economisch herstel dat in enkele kwartalen zelfs boven het Europees gemiddelde uitsteeg. De voorspellingen van het Centraal Plan Bureau (CPB) werden keer op keer naar boven bijgesteld. In de eerste jaren van economische groei waren vooral de export, bedrijveninvesteringen en de consumptieve bestedingen dragers van de groei. Voor 2019 en 2020 is te verwachten dat ook de overheidsinvesteringen toenemen. Hierdoor krijgt de groei een bredere basis en wordt daardoor minder kwetsbaar. Het CPB gaat voor 2019 uit van 2,7% groei en voor 2020 en 2021 wordt een gemiddelde economische groei van 1,8% verwacht.

Desondanks geven we wel waarschuwingen af ten aanzien van louter optimisme over de groei. Er is sprake van onzekerheid op zowel nationale als internationale markten door onder meer de Brexit, de lage rentes (die met name in relatie tot de typische woningmarkt van Nederland voor ons land een risico vormen) en de toenemende mondiale handelsconflicten. Deze conflicten kunnen leiden tot protectionistische reacties die prijsstijgingen en afname van export tot gevolg kunnen hebben. Door instabiliteit in bepaalde regio's zijn ook de komende jaren nog vluchtelingenstromen te verwachten.

Ondanks de groei zien we dat de werkloosheid nauwelijks meer daalt. Dat komt doordat naast het aantal banen ook het arbeidsaanbod toeneemt. Die ontwikkeling is al in 2019 merkbaar en zal zich in 2020 zonder nadere investeringen nadrukkelijker manifesteren. Daarnaast is sprake van een kwalitatieve mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. In allerlei sectoren als de zorg, bouw, ICT, horeca en onderwijs bestaat nu een tekort aan werknemers. Zonder aanpassingen van beleid en investeringen wordt dat tekort niet opgelost waardoor verdere groei kwetsbaar wordt. Oplossingen hiervoor vragen investeringen van verschillende partners. Ferm Werk ziet kansen voor inwoners door het opzetten van doorgaande werk-leerlijnen maar ook door werkgevers anders naar het organiseren van hun werk te laten kijken. Ervaring leert dat door zogeheten jobcreation en jobcarving kansen kunnen ontstaan die eerder niet gezien werden.

Ontwikkelingen die van belang zijn voor beleid en uitvoering

Uitkeringen – omvang en samenstelling van het bestand

De stabielere economische situatie en het herstel van de arbeidsmarkt heeft geleid tot een daling van de werkloosheid. Hoewel dit gevolgen heeft voor de instroom in de bijstand, levert dit geen navenante daling van het bestand op. Dit komt doordat sinds 2015 geen instroom meer plaatsvindt in de Sociale Werkvoorziening en de toegang tot de Wajong is beperkt. Daardoor zijn meer inwoners aangewezen op

de Participatiewet, zij het in de vorm van een uitkering levensonderhoud of via gesubsidieerd werk. Daarnaast verwachten we dat de instroom van statushouders op het niveau van 2019 zal blijven. Tot slot zullen maatregelen die in de afgelopen jaren van invloed waren op het bestand in de komende jaren hun effect verliezen. Gedoeld wordt met name op de kortere duur van WW-uitkeringen.

Samenvattend gaan we voor 2020 uit van een bestandsdaling met 2% en voor de jaren daarna met 1%. Deze afvlakkende daling heeft als oorzaak dat we dichtbij de frictiewerkloosheid komen. Hierbij wordt aangemerkt dat deze daling mogelijk is bij inzet van de in deze brief genoemde middelen en investeringen.

Uitstroom naar werk – leren en ontwikkelen

Hoewel er veel vacatures zijn, daalt de werkloosheid nauwelijks meer. Dit wijst op een kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt. Om vraag en aanbod bij elkaar te brengen, zijn investeringen nodig. De oorzaken van de mismatch zijn divers, maar het is juist de kernkwaliteit en bewezen dienstverlening van Ferm Werk om hierin betekenisvol te zijn voor zowel inwoners als voor werkgevers. Hiermee willen we nadrukkelijk niet de suggestie wekken dat Ferm Werk in staat is de mismatch op de arbeidsmarkt op te lossen. Onze ambitie is om die te verkleinen in hechte samenwerking met opleiders en werkgevers.

Ferm Werk zet diverse instrumenten in om inwoners perspectief op werk te geven. Het gaat onder meer om maatwerkprogramma's, zoals doorgaande werk-leerlijnen onder regie van het Leer en Ontwikkelcentrum van Ferm Werk, om detacheringsbanen en garantiebannen. De focus ligt ook de komende jaren op deze instrumenten. Een toename van de diversiteit van de doelgroep vraagt een meer individuele aanpak voor cliënten, maar ook om meer maatwerk naar werkgevers toe. De nieuwe aanpak voor statushouders "de Ferm Werk Methode" waarmee medio 2016 is gestart, bevestigt dat een specifieke aanpak succesvol is. De uitvoering kan overigens nog succesvoller worden door Ferm Werk de regie te geven op taalonderwijs. Die taak komt binnenkort naar gemeenten. Door arbeidsparticipatie en taalonderwijs in één hand te leggen, is er op individuele basis betere afstemming te vinden tussen onderwijs en arbeidsparticipatie.

De regio van Ferm Werk kenmerkt zich door een veelzijdigheid aan sectoren en bedrijven. Voor een belangrijk deel gaat het om sectoren waar groeipotentie aan wordt toegekend en waar sprake is van vacatures. Dat betekent dat er nu en in de nabije toekomst kansen liggen. Om de arbeidsmarktpositie van onze doelgroepen te versterken en om werkgevers te bedienen in hun personeelsvragen, is Ferm Werk voor een aantal van deze sectoren gestart met het opzetten van zogeheten doorgaande leerlijnen. Dat betekent in het kort dat werkzoekenden een vak kunnen leren op een leer/werkplek met het doel dat ze uitstromen naar betaald werk, eventueel ondersteund door loonkostensubsidie. Branches/sectoren waar we kansen zien voor doorgaande leerlijnen zijn de bouw/techniek, logistiek, schoonmaak en catering. Als voorbeeld noemen we projecten van Ferm Werk om schoonmaakdiensten en catering te organiseren voor het nieuwe stadhuis van de gemeente Woerden.

*Doorgaande werk-
leerlijnen*

Voor de uitvoering van doorgaande leerlijnen zoeken wij lokale marktpartijen op zoals (verenigingen van) werkgevers of branches en opleidingsinstituten om samen iets te kunnen betekenen voor inwoners. In feite bouwen we aan een soort Leer- en Ontwikkelcentrum zowel binnen als buiten de muren van Ferm Werk waarin het aanleren van vakvaardigheden hand in hand gaat met het verbeteren van de werknemersvaardigheden. Op die manier worden uitstroomkansen vergroot en tegelijkertijd de economische groei versterkt in deze sectoren. Hoewel dat allerm minst betekent dat daarmee de enorme vraag naar vakkrachten in diverse branches kan worden opgelost.

Ferm Werk richt zich met haar activiteiten op de ontwikkeling van mensen, en dat kost tijd. Die opdracht prevaleert boven de neiging om snel te matchen op alleen maar werk, hoewel ook wij de ervaring hebben dat werk een van de beste manieren is om te participeren. Vanzelfsprekend is voor een groep inwoners deze snelle route naar werk een goed instrument. Deze groep wordt kleiner en bestaat nu nog uit 3% van het bestand. Een grote groep inwoners heeft een forsere inzet nodig van Ferm Werk en haar partners. Door de kwalitatieve afstand tussen vraag en aanbod is een langere periode nodig waarin het leren en ontwikkelen plaatsvindt. Hiervoor wordt momenteel een richtlijn van maximaal zes maanden gehanteerd, terwijl we toe willen (gezien de veranderingen in de doelgroep) naar een maximale periode van 12 maanden. Vanzelfsprekend is dat geen wetmatigheid. Als uitstroom eerder dan na 12 maanden mogelijk is, dan prevaleert uitstroom, mits duurzaam, boven voortzetting van het traject.

*Investering in
trajecten*

Een langere duur heeft natuurlijk consequenties voor de prijs van trajecten. Daarnaast zullen deze mensen gemiddeld langer in de uitkering blijven. Uitgangspunt voor Ferm Werk is dat investeringen in trajecten en doorgaande leerlijnen door alle partners gezamenlijk worden gedragen. Dat wil zeggen dat ook werkgevers en opleiders investeren in deze trajecten.

Overigens verwachten wij van deze aanpak wel dat de uitstroom naar werk duurzaam is. Hoewel Ferm Werk in de afgelopen jaren goed scoort als het gaat om duurzaamheid van uitstroom, zien we de resultaten op dit punt door allerlei oorzaken dalen. Die duurzaamheid van uitstroom wordt afgemeten aan het aantal mensen dat na uitstroom terugkeert in de uitkering. Onze doel is om een herinstroom percentage van maximaal 8% te halen (landelijk is dit zo'n 15%). Een langere periode van investeren wordt zo terugverdiend door duurzamere uitstroom. Naar onze overtuiging zal de kans op succes hierbij groter worden door een samenhangende inzet van de instrumenten zoals in deze brief gepresenteerd.

De bijzondere situatie op de arbeidsmarkt en de inspanningen die dat van ons vraagt, levert een uitstroom naar werk op van 15%. Dat is weliswaar lager dan in 2017 en 2018, maar wel een reëel percentage waaruit ambitie blijkt, gezien de uitdagingen die de arbeidsmarkt geeft, zoals de kwalitatieve mismatch.

Nieuwe doelgroepen: nieuwe instrumenten

Ook het behalen van de landelijke doelen m.b.t. garantiebannen vraagt een continue hoge inzet van Ferm Werk. Het gaat ook hier om maatwerk en acties gericht op werk die passen bij de inwoner. Om de ambities waar te kunnen maken is hechte samenwerking in de regio nodig en verplicht. Deze regionale samenwerking vraagt veel inzet van Ferm Werk, zonder dat de opbrengsten of voordelen direct zichtbaar zijn. Weliswaar plukken we vruchten van samenwerking in de arbeidsmarktregio, maar Ferm Werk wil vasthouden aan het uitgangspunt dat wat lokaal geregeld kan worden, ook lokaal moet gebeuren. Garantiebannen, detachingsbannen en zelfs nieuw beschutte banen bieden overigens enorme kansen voor meer inclusieve arbeidsorganisaties in onze regio.

Inclusieve arbeidsorganisaties

Inclusie is geen illusie als we erin slagen de samenwerking met alle relevante partners goed vorm te geven. Daarnaast onderzoekt Ferm Werk de mogelijkheid om meer mensen -met of zonder indicatie voor een garantiebanaan of nieuw beschut- een baan aan te bieden. Dit behoeft nader onderzoek zowel met betrekking tot de technische haalbaarheid als de wenselijkheid daarvan voor gemeenten.

De andere weg: zelfstandig ondernemerschap

De afgelopen jaren heeft Ferm Werk de inzet gericht op de ondernemersvaardigheden en ondernemerschap versterkt. Een eerste evaluatie maakt duidelijk dat het aantal nieuwe ondernemingen vanuit de bijstand en met behulp van de bijstand niet bijzonder is gestegen, maar inwoners die als zelfstandige zijn begonnen, hebben stabiele bedrijven gestart. Een grondiger evaluatie in 2019 moet de pijlers geven voor het beleid voor de komende jaren. Het is nu te vroeg daarover iets te zeggen. Het huidige beleid wordt tot het moment van eventuele herziening voortgezet vanuit de gedachte dat ondernemerschap een belangrijk ingrediënt kan zijn op de weg naar zelfredzaamheid. We gaan dus door met het geven van voorlichting over het starten van een eigen bedrijf in bijeenkomsten, maar ook bij intakes. En net zoals parttime werken voor veel inwoners een eerste stap naar kan zijn naar uitstroom uit de uitkering, wordt ook deeltijd ondernemerschap gestimuleerd.

Participatie - beleid voor 'categorie' 3 en 4

Alle vier Ferm Werk gemeenten hebben in hun coalitieakkoorden aandacht voor inwoners die nu nog onvoldoende participeren. Gemeenten en Ferm Werk zijn samen verantwoordelijk om de deelname van deze inwoners te vergroten. In het kader van haar taken als uitvoerder van de Participatiewet bestond de rol van Ferm Werk tot nu toe vooral uit het verwijzen van cliënten naar de lokale partners in het sociaal domein zodat die de uitvoering op zich konden nemen. Waar we naartoe willen is dat de toegang (ook) lokaal is geregeld waarbij samen met de ketenpartners wordt gekeken wie per cliënt het best de regie kan voeren. Uitgangspunt is dat inwoners kunnen rekenen op maatwerk en dat ze dat ook zo ervaren. Dit vraagt om andere competenties bij de medewerkers. Gebleken is dat met de huidige inzet en bezetting binnen Ferm Werk op dit vlak te weinig beweging kan worden gecreëerd. Daarom wil Ferm Werk al in 2019 in haar begroting ruimte vragen om de samenwerking in het sociaal domein een impuls te kunnen geven.

Inwoners in de zogeheten categorieën 3 en 4 hebben vaak te maken met problemen op verschillende leefgebieden. Dit levert zodanige stress op dat dit re-integratie of participatie in de weg staat. Voor hen is betaald werk een lange termijn kwestie of soms gewoon niet haalbaar. Inspanningen moeten daarom niet alleen zijn gericht op werk of participatie, maar op het reduceren van stress. Onderzoek

onderschrijft deze aanpak. Ferm Werk streeft er naar om in samenwerking met partners tot een betere aanpak te komen voor stressreductie. In 2020 moet dit leiden tot grotere participatie van inwoners.

Een deel van de inwoners blijft afhankelijk van beschermd werk. Sinds de komst van de Participatiewet in 2015 en het afsluiten van de toegang tot de Wsw en (nagenoeg) tot de Wajong, is het systeem van beschermd werk onduidelijker geworden. Bovendien wordt het systeem zoals dat nu is georganiseerd in Nederland gekenmerkt door een gefragmenteerde infrastructuur. Zowel SW-bedrijven (zoals Ferm Werk) als zorgorganisaties bieden faciliteiten. Wij willen bezien of hierin betere verbindingen kunnen komen waarbij we in feite werken aan een herontwerp van beschermd werk. Op die manier ontstaat voor de toekomst een beter financieerbaar en beter op de inwoner afgestemd werkaanbod. De financiële basis wordt namelijk breder door inzet van middelen uit de Participatiewet te combineren met die vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Het werkaanbod én begeleidingsexpertise kan beter worden afgestemd op de behoefte van de inwoner.

Arbeidsaanbod voor kwetsbare inwoners

Zo werken we aan een sluitende aanpak voor deze inwoners. Vanaf 2020 willen we starten met een aantal projecten waarbij zowel cliënten van Ferm Werk als van zorgpartners betrokken zijn. Het gaat om verschillende groepen van zo'n 50 cliënten.

Inburgering

Het kabinet heeft een wijziging van het inburgeringsstelsel aangekondigd. Als adagium geldt dat iedereen meedoet, het liefst via betaald werk. Hieraan moet de inburgering bijdragen. De inburgering moet in een zo vroeg mogelijk stadium (in het Azc) wordt opgestart en iedere inburgeraar krijgt een persoonlijk plan. De regie over de inburgering van nieuwkomers zal weer bij gemeenten worden neergelegd. Dit betekent ook dat gemeenten weer inburgeringstrajecten moeten gaan inkopen. Het is de ambitie om inburgering in te bedden in het sociaal domein en in het bijzonder te verbinden met de uitvoering van de Participatiewet. Vandaar dat Ferm Werk verwacht en zich erop voorbereid hierin een (hoofd)rol te gaan spelen. Verwachte ingangsdatum van de wetswijziging is 1 januari 2020. Ferm Werk is al in gesprek met de gemeenten zodat de voorbereidingen tijdig kunnen worden opgestart. Zoals eerder in deze brief aangegeven, ziet Ferm Werk veel kansen voor inwoners wanneer inspanningen voor taalonderwijs en arbeidsintegratie beter worden gecombineerd en onder regie en uitvoering van Ferm Werk vallen.

Armoedebeleid/Minimabeleid

Ondanks de eerder gememoreerde gunstige economische ontwikkelingen is er ook in ons land nog sprake van armoede. Ook in de Ferm Werk gemeenten zijn er inwoners en gezinnen die moeilijk rond kunnen komen. Het huidige kabinet stelt net als voorgaande jaarlijks verschillende budgetten beschikbaar aan gemeenten om de problematiek rond armoede te bestrijden. In de regel zijn die budgetten niet geoormerkt, maar ze hebben wel een doel meegekregen. Een voorbeeld zijn de zogenaamde Klijnsmagelden ter bestrijding van armoede onder kinderen.

Voor mensen met een laag inkomen in de Ferm Werk gemeenten zijn er verschillende regelingen en voorzieningen waarvan een aanzienlijk deel door Ferm Werk wordt uitgevoerd: bijzondere bijstand, individuele inkomensvoetstuk en studietoelage, collectieve zorgverzekering, tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten en de Declaratieregeling. Het dagelijks bestuur heeft aangegeven dit aanbod in de breedte te willen bekijken om in 2019 te kunnen beslissen over eventuele aanpassing. Hierover worden gesprekken gevoerd tussen Ferm Werk, de gemeenten en ook met onze cliëntenraad. Een aandachtspunt daarbij is o.a. het vinden van balans tussen het snel en adequaat bedienen van grote groepen en het creëren van (regelarme) ruimte om maatwerk te bieden. Dit zal uitmonden in een voorstel aan het dagelijks bestuur waarbij tevens de resultaten van de Divosa benchmark armoedebeleid zullen worden betrokken.

Herijking armoedebeleid

Handhaving

Vanzelfsprekend zet Ferm Werk ook in 2020 in op financiële rechtmatigheid. We gaan uit van een zogeheten poorteffect van 55%. Daarmee bedoelen we dat zo'n 55% van de inwoners die bij Ferm Werk aankloppen voor een uitkering deze uiteindelijk niet krijgt. De afgelopen jaren is gebleken dat dit een reëel percentage is. Vaak is namelijk sprake van andere inkomensmogelijkheden (de zogeheten voorliggende voorzieningen), of er blijkt vermogen te zijn of een uitsluitingsgrond die aan toekenning van een uitkering in de weg staat. Dat neemt niet weg dat het adagium 'als je recht hebt, mag je op ons rekenen' ongewijzigd blijft. Vanzelfsprekend verwijzen we naar andere instanties als dat aan de orde is. Ook blijven we inzetten op een adequate informatievoorziening, zo mogelijk in samenwerking met bijvoorbeeld het UWV om in een zo vroeg mogelijk stadium informatie te geven over de Participatiewet.

In de media verschijnen af en toe berichten dat misbruik wordt gemaakt van uitkeringen. In recente berichtgeving gaat het weliswaar niet over gemeenten en Ferm Werk, maar dergelijk nieuws geeft wel aan dat zorgvuldigheid en scherp te geboden is zowel voorafgaand aan het verstrekken van een uitkering als tijdens de looptijd daarvan. Ferm Werk heeft die processen goed ingericht en toetst deze regelmatig. Handhaving en het verrichten van onderzoeken door handhavers is een vast onderdeel van het proces. Ferm Werk maakt voor het opsporen van fraude gebruik van landelijke databases voor het vergelijken van verschillende gegevens. Op deze weg gaat Ferm Werk door en we kijken voortdurend op welke wijze de opsporing van fraude kan worden verbeterd.

Financiële gevolgen van afbouw van de Wsw

Vanaf 2015 is er geen instroom meer mogelijk in de Wsw terwijl er wel mensen uitstromen. De gevolgen hiervan voor de omzet van het werkbedrijf van Ferm Werk zijn fors. We blijven uitgaan van een uitstroom van zo'n 5% per jaar. Dat betekent dat er per jaar sinds 2015, 5% minder productieve uren beschikbaar zijn. Dat geeft een cumulatief negatief effect. Het verlies aan omzet kon de afgelopen jaren goed worden opgevangen door inzet van andere instrumenten (detacheringsbanen), maar ook door kostenbesparingen die al vanaf 2015 zijn gerealiseerd en structureel van aard zijn en door te kiezen voor rendabele werksoorten. Voor 2020 en volgende jaren echter moet worden uitgegaan van een lagere omzet. Vanzelfsprekend zal de samenwerking met zorgpartners een bredere financiële bodem leggen onder de activiteiten, maar naar verwachting is dat niet voldoende om het verlies van productieve uren op te vangen. Wat ook van invloed zal zijn op de hoogte van de omzet, is de keuzes die gemaakt worden voor werksoorten die passend zijn bij de nieuwe koers en doelgroep (doorgaande werkleerlijnen en basis arbeidsmarkt). Werk wordt in de sector van Sw-bedrijven nogal eens gezien als een doel. Met de nieuwe koers, maar tegelijkertijd met de noodzakelijke verandering die de maatschappij van ons vraagt, verandert werk van doel naar middel voor ontwikkeling.

Nog enkele uitvoeringsaspecten

Verdere digitalisering van onze uitkeringsprocessen moet ertoe leiden dat inwoners gemakkelijker aanvragen kunnen indienen en/of hun aanvraag of andere gegevens kunnen volgen via een persoonlijk digitaal dossier. Digitalisering heeft tot doel de dienstverlening te verbeteren. Het levert daarnaast tijdswinst op zodat het aantal wezenlijke contactmomenten op peil kan blijven.

Onze bedrijfsvoering is erop gericht om aanvragen tijdig af te handelen. Uit onze kwartaalrapportages blijkt dat onze resultaten op dit punt goed zijn. We blijven ernaar streven dat 100% van de aanvragen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn wordt afgehandeld.

Evenals in de afgelopen jaren wordt periodiek met het bestuur het aantal en de aard van bezwaren en klachten over de dienstverlening van Ferm Werk besproken. Waar nodig zullen uitkomsten leiden tot bijstelling van beleid. Met de cliëntenraad worden klachten eveneens besproken. Tevens wordt in samenwerking met de cliëntenraad tweejaarlijks een onderzoek gedaan naar de cliënttevredenheid.

Deze kaderbrief heeft betrekking op 2020. De hierin beschreven voornemens vloeien voort uit ontwikkelingen die al zijn ingezet of zichtbaar zijn. Om geen tijd te verliezen en de koers bijtijds in te zetten, zullen sommige initiatieven in 2019 al starten.

Een financiële vertaling van deze voornemens vindt u in de financiële bijlage die onderdeel uitmaakt van deze kaderbrief.

Hoogachtend,

Namens het dagelijks bestuur van Ferm Werk
Bernhard Drost
Algemeen directeur

Bijlagen: Financiële kaders begroting 2020-2023

Bijlage kaderbrief 2020 Ferm Werk

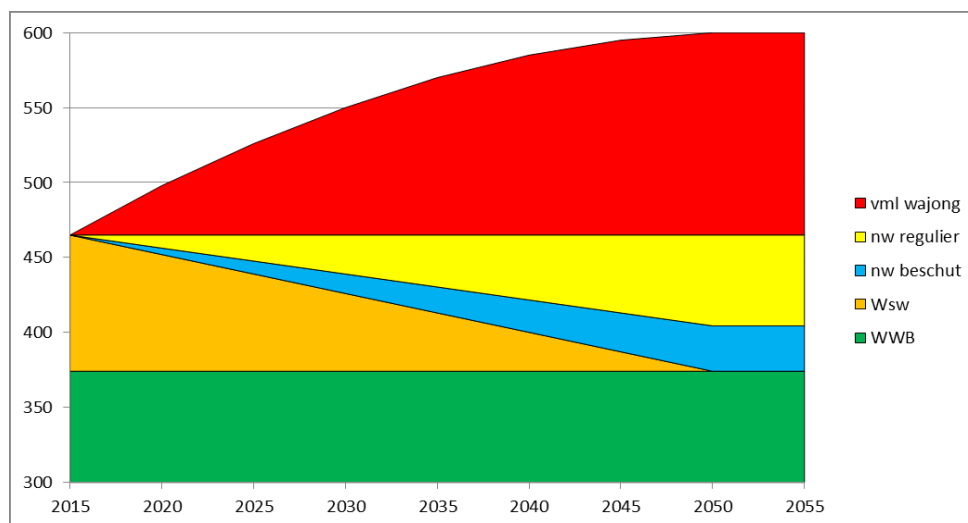
Financiële kaders begroting 2020-2023

In deze bijlage wordt getracht om inzicht gegeven in de ontwikkeling van de aantallen cliënten en de kosten van de grote en kleine geldstroom voor de jaren 2019 en 2020.

Ferm Werk- totaal aantallen gemiddeld	ontwikkeling gemiddeld aantallen cliënten kaderbrief 2020				
	prognose 2018	begroting 2019	begroting 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Aantal uitkeringen	1.056	1.055	1.029	1.034	1.021
Aantal garantiebanen	54	86	87	129	129
Aantal banen Nieuw beschut	5	18	18	26	27
Aantal SE WSW	288	276	281	265	267
Aantal detacheringsbanen	25	50	21	40	21
Totale doelgroep	1.427	1.485	1.436	1.494	1.464

De aantallen cliënten bij Ferm Werk stijgen in de komende jaren licht ondanks de afname van het aantal verstrekte uitkeringen levensonderhoud en het aantal cliënten in de WSW. Dit wordt verklaard door de toename in het aantal garantiebanen en banen Nieuw beschut. Deze stijging zal zich naar verwachting ook in de jaren na 2020 voortzetten mede op basis van de instroom van de nieuwe doelgroepen zoals blijkt uit onderstaande grafiek.

Verwachte aantallen waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn

* Bron: presentatie Berenschot evaluatie PW d.d. 21-11-2018

Uit dit overzicht blijkt dat de instroom in de PW door de nieuwe doelgroepen (ex WSW en Wajong) in de komende jaren sterk gaat toenemen. Deze instroom gecombineerd met de instroom van statushouders, de verkorting van de duur WW en de verhoging van de AOW leeftijd gaat zorgen voor een stijging van het gemiddeld aantal cliënten.

Basisdienstverlening

Ferm Werk- totaal bijdrage gemeente grote geldstroom basisdienstverlening kaderbrief 2020					
	prognose	begroting	update	begroting	begroting
bedragen in € x 1.000	2018	2019	2019	2020	2020
			update	o.b.v. 2019-2022	kaderbrief
Bijdrage Inkomensregelingen	1.203	2.579	930	2.784	1.398
bijdrage begeleide participatie	655	1.155	1.285	1.302	1.100
bijdrage arbeidsparticipatie	399	479	548	541	638
Bijdrage gemeente	2.257	4.213	2.763	4.627	3.136

De bijdrage gemeente in deze en de onderstaande tabellen is de bijdrage na de rijksbijdrage of dekking vanuit de markt.

Uitgangspunten conform kaderbrief 2020

Aantal uitkeringen	In 2019 en 2020 jaarlijkse afname met 2% t.o.v. de beginstand van 01-01
Aantal garantiebanen/nw beschut	conform begroting 2019-2022
Dekking Rijk BUIG	conform begroting 2019-2022 + aanpassing rijksbudget 2019 (zoals bekend gemaakt op 01-10-2018)
Aantal SE WSW	vanaf 2019 jaarlijkse afname met ongeveer 4- 5%
dekking Rijk WSW	conform de meicirculaire 2018

Ferm Werk- bijdrage gemeente kleine geldstroom basisdienstverlening kaderbrief 2020					
Basisdienstverlening	prognose	begroting	update	begroting	begroting
bedragen in € x 1.000	2018	2019	2019	2020	2020
Indexering 2% per jaar vanaf 2019			update	o.b.v. 2019-2022	kaderbrief
Netto toegevoegde waarde	-3.210	-3.031	-3.124	-2.946	-3.050
Idem, detachingsbanen			-		-
Dekking uitvoeringskosten	-3.210	-3.031	-3.124	-2.946	-3.050
Personeelskosten	6.528	6.524	6.672	6.724	6.928
Overige bedrijfslasten	2.663	2.590	2.589	2.663	2.641
Continuous improvement	-	100	100	100	100
	9.191	9.214	9.361	9.487	9.669
extra lasten/ projectlasten			355		150
Uitvoeringskosten	9.191	9.214	9.716	9.487	9.819
Gemeentelijke bijdrage	5.981	6.183	6.592	6.541	6.769
Extra dekking bestedingsvoorstel 2018 Ferm Werk			-325		
Op te lossen in de eigen begroting Ferm Werk			-84		
Gemeentelijke bijdrage in 2019			6.183		

De begroting van 2019 is doorgerekend waarbij de ontwikkelingen van 2018 verwerkt zijn. In deze berekening zijn ook de kosten toegevoegd uit het voorliggende memo besteding batig saldo 2018. Dit uiteraard onder voorbehoud dat het memo wordt goedgekeurd. Conform de afspraken in dit memo is er via de egaliseringsreserve dekking voor deze extra bestedingen voorzien van ongeveer € 325k. Het exacte bedrag is afhankelijk van het definitieve resultaat op de uitvoeringskosten van 2018. Ferm Werk moet het verschil tussen de extra bestedingen en de dekking vanuit de reserve opvangen in haar eigen begroting of de keuze maken om de plannen vertraagd uit te voeren.

In de begroting van 2020 is rekening gehouden met de doorwerking van de extra bestedingen vanuit 2019. Dit betreft de extra inzet voor AVG, DIV en Applicatiebeheer en de gevolgen van hogere cao aanpassingen van de salarissen. Daarnaast is er rekening gehouden met het doorlopen van projecten voor de basis arbeidsmarkt in 2020.

Aanvullende dienstverlening

Ferm Werk- grote geldstroom aanvullende dienstverlening kaderbrief 2020					
bedragen in € x 1.000	prognose 2018	begroting 2019	update 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Regeling TMZorg	113	119	113	119	113
Overige	16	16	16	16	16
Gemeentelijke bijdrage	129	135	129	135	129

Vanaf 2019 zullen de vergoedingen van de declaratieregeling niet langer verantwoord worden onder de basisdienstverlening, maar als aanvullende dienstverlening opgenomen worden conform de GR artikel 5 lid 3.d

In 2019 staat een herijking van het minimabeleid gepland. De eventuele aanpassingen die hieruit zullen komen zijn niet verwerkt in dit overzicht.

Bij de overige aanvullende dienstverlening is uitgegaan van gelijkblijvende omvang van de dienstverlening.

Ferm Werk- kleine geldstroom aanvullende dienstverlening kaderbrief 2020					
bedragen in € x 1.000	prognose 2018	begroting 2019	update 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Schuldhelpverlening	160	176	176	176	176
Huisvesting statushouders	58	58	65	50	65
Regeling TMZorg W/M/O	63	63	63	55	63
Ondersteuningsfonds Bo-Re	38	38	38	35	38
Overige	5	5	5	5	5
Gemeentelijke bijdrage	324	340	347	321	347

Vanaf 2019 zullen de uitvoeringskosten van de declaratieregeling niet langer verantwoord worden onder de basisdienstverlening, maar als aanvullende dienstverlening opgenomen worden conform de GR artikel 5 lid 3.d

Vooralsnog zal dit niet leiden tot een verschuiving van uitvoeringskosten tussen gemeenten.

In 2019 staat een herijking van het minimabeleid gepland. De eventuele aanpassingen die hieruit zullen komen zijn niet verwerkt in dit overzicht.

Bij de overige aanvullende dienstverlening is uitgegaan van gelijkblijvende omvang van de dienstverlening.

Uitsplitsing aantallen cliënten en grote geldstroom per gemeente

De (grote) verschillen in 2019 en 2020 worden vooral veroorzaakt door de aanpassing in het BUIG-budget.

Gemeente Woerden ontwikkeling gemiddeld aantallen cliënten kaderbrief 2020					
aantallen gemiddeld	prognose 2018	begroting 2019	begroting 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Aantal uitkeringen	592	588	582	576	575
Aantal garantiebanen	26	53	53	71	71
Aantal banen Nieuw beschut	1	11	11	15	15
Aantal SE WSW	210	201	205	193	195
Aantal detachingsbanen	11	22	9	22	9
Totaal	840	875	860	877	865

Voor 2019 en 2020 ligt er een enorme opgave voor de realisatie van garantiebanen en werkplekken Nieuw beschut. Gezien de positieve ontwikkelingen in de 2e helft van 2018 heeft Ferm Werk er vertrouwen in dat deze opgave een reële kans van slagen heeft.

Gemeente Woerden grote geldstroom basisdienstverlening kaderbrief 2020					
bedragen in € x 1.000	prognose 2018	begroting 2019	update 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Bijdrage Inkomensregelingen	841	1.594	810	1.672	1.053
bijdrage begeleide participatie	443	840	863	932	758
bijdrage arbeidsparticipatie	215	251	290	287	336
Bijdrage gemeente	1.499	2.685	1.963	2.891	2.147

Gemeente Bodegraven-Reeuwijk - ontwikkeling gemiddeld aantallen cliënten kaderbrief 2020					
aantallen gemiddeld	prognose 2018	begroting 2019	begroting 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Aantal uitkeringen	280	284	273	278	269
Aantal garantiebanen	18	20	20	41	41
Aantal banen Nieuw beschut	3	4	4	8	8
Aantal SE WSW	41	40	40	39	37
Aantal detachingsbanen	9	21	7	11	7
Totaal	351	369	344	377	362

Gemeente Bodegraven-Reeuwijk - grote geldstroom basisdienstverlening kaderbrief 2020					
bedragen in € x 1.000	prognose 2018	begroting 2019	update 2019 <i>update</i>	begroting 2020 <i>o.b.v. 2019-2022</i>	begroting 2020 <i>kaderbrief</i>
Bijdrage Inkomensregelingen	37	430	-243	616	9
bijdrage begeleide participatie	116	166	227	203	204
bijdrage arbeidsparticipatie	100	140	159	162	181
Bijdrage gemeente	253	736	143	981	394

Gemeente Montfoort		ontwikkeling gemiddeld aantallen cliënten kaderbrief 2020				
aantallen gemiddeld	prognose	begroting	begroting	begroting	begroting	
	2018	2019	2019	2020	2020	
			<i>update</i>	<i>o.b.v. 2019-2022</i>	<i>kaderbrief</i>	
Aantal uitkeringen	102	102	96	100	94	
Aantal garantiebanen	8	7	8	9	9	
Aantal banen Nieuw beschut	0	2	2	2	2	
Aantal SE WSW	18	17	17	16	17	
Aantal detacheringsbanen	3	5	3	5	3	
Totaal	131	133	126	132	125	

Gemeente Montfoort		grote geldstroom basisdienstverlening kaderbrief 2020				
bedragen in € x 1.000	prognose	begroting	update	begroting	begroting	
	2018	2019	2019	2020	2020	
			<i>update</i>	<i>o.b.v. 2019-2022</i>	<i>kaderbrief</i>	
Bijdrage Inkomensregelingen	217	279	156	280	168	
bijdrage begeleide participatie	69	74	112	85	74	
bijdrage arbeidsparticipatie	56	56	62	56	80	
Bijdrage gemeente	342	409	330	421	322	

Gemeente Oudewater		ontwikkeling gemiddeld aantallen cliënten kaderbrief 2020				
aantallen gemiddeld	prognose	begroting	begroting	begroting	begroting	
	2018	2019	2019	2020	2020	
			<i>update</i>	<i>o.b.v. 2019-2022</i>	<i>kaderbrief</i>	
Aantal uitkeringen	82	81	78	80	83	
Aantal garantiebanen	2	6	6	8	8	
Aantal banen Nieuw beschut	-	1	1	1	1	
Aantal SE WSW	19	18	18	17	18	
Aantal detacheringsbanen	2	2	2	2	2	
Totaal	104	108	106	108	112	

Gemeente Oudewater		grote geldstroom basisdienstverlening kaderbrief 2020				
bedragen in € x 1.000	prognose	begroting	update	begroting	begroting	
	2018	2019	2019	2020	2020	
			<i>update</i>	<i>o.b.v. 2019-2022</i>	<i>kaderbrief</i>	
Bijdrage Inkomensregelingen	108	276	207	216	168	
bijdrage begeleide participatie	27	75	83	82	64	
bijdrage arbeidsparticipatie	28	32	37	36	41	
Bijdrage gemeente	163	383	327	334	273	